

Melodie stamtąd

**Nagrania archiwalne pieśni i muzyki regionu kaliskiego
ze Zbiorów Fonograficznych Instytutu Sztuki PAN
cz. 2 (druga poł. 1959 r.).**

dr Jacek Jackowski
Instytut Sztuki PAN
Zakład Muzykologii
Zbiory Fonograficzne ISPAN

Oddajemy do rąk Słuchaczy i Czytelników drugą część źródłowego wydawnictwa płytowego prezentującego najstarsze zachowane rejestracje fonograficzne muzycznej praktyki ludowej Kaliskiego. Na pierwszej płycie pt. *Melodie stamtąd*, wydanej w 2015 r., zamieściliśmy nagrania archiwalne zarejestrowane w tym subregionie Wielkopolski w latach: 1947 – do pierwszej połowy 1959 r. Ze względu na znaczną ilość, jak również merytoryczną wartość dokumentalną archiwaliów dźwiękowych zgromadzonych w drugiej połowie 1959 r., zdecydowaliśmy się poświęcić im odrębną płytę – drugą część *Melodii stamtąd*. W pierwszym wydawnictwie opublikowaliśmy obszerny tekst autorstwa dr Arlety Nawrockiej-Wysockiej o Kaliskiem jako regionie muzycznego pogranicza, w którym Autorka – oprócz podstawowych informacji o zasięgu, etnografii i tradycyjnej kulturze omawianych ziem a także historii, zwłaszcza XIX-wiecznej, mającej szczególnie wpływ na przemiany i kształt kultury tego obszaru – opisała stan dość późno podjętych (bo dopiero od lat 60. ubiegłego wieku) systematycznych badań nad tradycyjną kulturą muzyczną Kaliskiego. Przy doborze dokumentów fonograficznych, zarówno do pierwszej jak i drugiej części niniejszego wydawnictwa, oparto się na wskazówkach Jarosława Lisakowskiego, który zapisał się niewątpliwie jako autor największej ilości nagrań przeprowadzonych w Kaliskiem. Wybór oparto

także na klasyfikacji i selekcji materiału dokonanych przez dr Arletę Nawrocką-Wysocką, która opracowuje cały, tworzony przez wiele lat, wielkopolski zespół archiwalnych nagrań zgromadzonych w Zbiorach Fonograficznych Instytutu Sztuki PAN. Badaczka, we wspomnianym tekście, dokonała charakterystyki i analizy zaprezentowanego materiału zarówno w kontekście przynależności Kaliskiego do kulturowej enklawy wielkopolskiej, jak i w zakresie jego swoistej odrębności – jako regionu muzycznego pogranicza z Kujawami i Sieradzkciem. Zwrócono także uwagę na charakterystykę muzyki instrumentalnej regionu, a na płycie zaprezentowano nagrania w wykonaniu skrzypków solistów a także kapeli złożonej ze skrzypiec, klarnetu i basów kaliskich. Na pierwszej płycie opublikowano 82 utwory – m.in. pieśni obrzędowe, powszechne, przyśpiewki, taneczne melodie instrumentalne. Opis pierwszej części wydawnictwa uzupełniono charakterystykami wybranych śpiewaków i muzyków, których głosy zabrzmiwały w nagraniach archiwalnych, oraz wybraną literaturą przedmiotu. Również w części drugiej wydawnictwa dodaliśmy krótkie notki o wybranych wykonawcach. Zaprezentowany na niniejszej płycie – drugiej części wydawnictwa – repertuar dopełnia muzyczny obraz regionu, ale wymaga także uzupełnienia i rozszerzenia komentarza etnomuzykologicznego. Dlatego prezentujemy tu również drugą część eseju dr Nawrockiej-Wysockiej o muzyce regionu Kaliskiego.

W komentarzu do pierwszej części wydawnictwa zamieszczono także rys historii dokumentacji fonograficznej dokonanej na terenie regionu kaliskiego. Wśród utworów zaprezentowanych na płycie *Melodie stamtąd* cz. 1 opublikowano pierwsze zachowane dokumenty dźwiękowe nagrane w Kaliskiem w 1947 r., choć nie jest wykluczone, że wśród zaginionej w czasie wojny obszernej kolekcji nagrań dokonanych na wałkach fonograficznych Edisona przez Regionalne Archiwum Fonograficzne były też nagrania zrealizowane na omawianym terenie. Drugim zespołem archiwalnym, z którego pochodzą rejestracje kaliskie, są nagrania powstałe w ramach ogólnopolskiej Akcji Zbierania Folkloru Muzycznego – z 1951 r. pochodzi kilka przykładów zaprezentowanych w pierwszej części niniejszego wydawnictwa płytowego. Jednak to dopiero działalność dokumenta-

cyjna, prowadzona od 1956 r. przez wspomnianego już Jarosława Lisakowskiego, przyniosła naprawdę obfity i niezwykle cenny zasób nagrań – choć dokonany amatorsko i w trudnych warunkach, to nie do przecenienia w zakresie merytorycznym. Prace zbierawcze Lisakowskiego dokonane w 1956 r. i w pierwszej połowie 1959 r. (z pomocą m.in. Barbary Andrzejczak [Krzyżaniak], Bogusława Linette, Danuty i Aleksandra Pawlaków, Olecha Podlewskiego oraz Anny Szałaśnej) stanowiły podstawę wyboru materiału do pierwszej części *Melodii stamtąd*. Do połowy 1959 r. udokumentowano na taśmie magnetofonowej ok. 900 pieśni, przyśpiewek oraz melodii instrumentalnych. Nagrani wówczas wykonawcy byli w znacznej mierze reprezentantami pokolenia urodzonego w drugiej połowie XIX w.

Opublikowane na niniejszej płycie wybrane nagrania, powstałe w drugiej połowie 1959 r., zostały zrealizowane przez Jarosława Lisakowskiego i jego żonę – Irenę (m.in. w miejscowościach: Pruszków, Dębniałki, Zagorzyn, Dojutrów, Godziesze, Wola Droszewska, Zadowice, Kościelna Wieś, Blizanów, Bałdoń, Guzdek, Lis). Tu również prezentujemy plejadę kaliskich wykonawców, których metryki sięgają czasów Chopina i Kolberga. Są to głównie rejestracje *in crudo* i *in situ*, choć np. 16 sierpnia 1959 r. (taśma o sygn. T4400) okazją do realizacji nagrań była zorganizowana w Wolicy uroczystość przekazania władzom Kalisza zbiorów etnograficznych zgromadzonych przez nauczyciela Karola Sługockiego; na spotkaniu byli obecni śpiewacy i muzycy ludowi. W materiałach sporządzonych przez Lisakowskich w drugiej połowie 1959 r. odnajdujemy sporo informacji o technicznej stronie nagrań, co jest (niestety) rzadkością wśród zachowanych nagrań w Zbiorach Fonograficznych ISPAN. Lisakowski korzystał wówczas z kilku magnetofonów: niemieckiego (NRD) lampowego magnetofonu szpulowego RFT KB100 – sprzętu jak na owe czasy nowoczesnego (produkcja od 1958 r.), używał też wypożyczonego sprzętu firmy Grundig – magnetofonu TK8. Oba te urządzenia były ciężkie (ok. 13-14 kg), jednak nie możemy wykluczyć faktu, iż – być może – J. Lisakowski używał ich w terenie. Wiemy zaś na pewno, iż do nagrań w terenie badacz wraz z małżonką transportowali na rowerze bliżej

Taśmę nagraną na EMI⁴ bateryjnym
(wypożyczonym z P.R.), który nie kaseje.
Taśmę nie skasować (poprzedniego nagrania)
stąd przebieg poprzednie nagranie
(chyba od ty Tu). Taśmę można bez przeszkód
odczytać ze śladu mp. 3 magnetofon 4-0
śladowego „mono” *chyba ze słowa*

4

Fot. 1. Przykład adnotacji towarzyszącej jednej z archiwalnych taśm J. Lisakowskiego.

nieokreślony magnetofon firmy Philips, dokonując nagrań w Dębniakach 7 listopada 1959 r. W adnotacjach do nagrań pojawia się też dość często angielski magnetofon firmy EMI B [?] (niestety, bez wskazania konkretnego modelu; litera B może wskazywać na skrót BTR), który został wypożyczony przez Lisakowskiego z Polskiego Radia, oraz czeski Sonet, czyli wyrób firmy Tesla. Zważywszy na późniejszą produkcję Tesli (lata 60. XX w.) można założyć, iż Lisakowski przywoził z terenu oryginalne taśmy nagrane jedno lub dwuśladowo z użyciem prędkości 9,5 cm/s i/lub 19 cm/s (być może na wspomnianym EMI, gdyż J. Lisakowski podkreślał, że ten sprzęt mógł pracować także przy zasilaniu bateryjnym), a następnie, w Poznaniu, przegrywał (nadpisując na opracowany już i zarchiwizowany materiał) i jednocześnie porządkował (montował) przy pomocy m.in. RFT i Grundiga (z prędkością 19 cm/s).

Wśród zachowanych nagrań nie brak nośników zapisanych dwuśladowo z prędkością 9,5 cm/s co może wskazywać, iż są to oryginalne taśmy terenowe.

W przypadku wspomnianych nagrań z Wolicy odnajdujemy jeszcze jeden model użyty (zapewne jednorazowo) przez Lisakowskiego do skopiowania nagrań oryginalnych – magnetofon ZK 120 (produkcji Zakładów Radiowych im. M. Kasprzaka Unitra-ZRK w Warszawie).

Podczas nagrań w drugiej połowie 1959 r. dokumentaliści nieco bardziej skupili swą uwagę na muzyce instrumentalnej, nagrywając prócz pieśni także kapele regionalne i ludowych skrzypków – stąd w drugiej części *Melodii stamtąd* znalazło się więcej nagrań instrumentalnych. Kontynuowano zarazem, obok zbierania pieśni i melodii, badania instrumentologiczne połączone z inwentaryzacją, pomiarami i dokumentacją fotograficzną oryginalnych ludowych instrumentów muzycznych. Dokumentacją fotograficzną objęto również wykonawców – śpiewaków i muzyków, a także przedmioty etnograficzne. Tę fototekę – ok. 1500 fo-

Fot. 2. Fragment fonoteki Jarosława Lisakowskiego. Fot. P. Dorosz, 2017.

tografii utrwalonych na kliszach (negatywach) – Jarosław Lisakowski przekazał Zbiorom Fonograficznym ISPAN w latach 80. ubiegłego wieku.

Oficjalne przekazanie materiałów archiwalnych odbyło się w 1988 r. podczas uroczystości zorganizowanej w Instytucie Sztuki PAN dla emerytowanego już wówczas muzykologa. W latach 2016-2017 dokonano digitalizacji tych fotografii. Wyborem z tej kolekcji zilustrowaliśmy niniejszą, drugą część wydawnictwa.

Mamy nadzieję, iż obie części *Melodii stamtąd* dostarczą wyczerpującego i reprezentatywnego zasobu archiwaliów dźwiękowych, cennych zarówno dla badań muzykologicznych, jak i muzycznych działań amatorskich. Być może nagrania staną się także inspiracją dla twórczych działań artystycznych.

dr Arleta Nawrocka-Wysocka

Instytut Sztuki PAN

Zakład Muzykologii

Od wydania pierwszej płyty „Melodie stamtąd” upłynęły ponad dwa lata, jednak bogactwo repertuarowe regionu Kaliskiego, a także determinacja wykonawców w poszukiwaniu nowych ciekawych pieśni zachęciły zarówno wydawców, jak i autorów płyty do ponownego sięgnięcia do zbiorów archiwalnych zgromadzonych na tym terenie. O ile sam region i dzieje prowadzonych na tym obszarze badań zostały w sposób wyczerpujący opisane w artykułach dołączonych do pierwszej części wydawnictwa, specyfika prezentowanych nagrań wymaga krótkiego komentarza.

Na mapie pojawiają się nowe miejscowości, gdyż materiał wybrany na płytę pochodzi z dwóch obszarów: uwzględnionych już wcześniej okolic Zagorzyna (Dębniałki, Kościelna Wieś) oraz przede wszystkim miejscowości położonych na południe od Kalisza, takich jak Wola Droszewska, Godziesze Małe czy Bałdoń. W ten sposób lista wykonawców została wzbogacona o całkiem nowe nazwiska, a ze znanych z poprzedniej płyty wymienić można jedynie Annę Bukwę oraz kapelę z Ołoboku. Wyjątkowa dla drugiej części wydawnictwa z Kaliskiego wydaje się przede wszystkim silna reprezentacja najstarszego pokolenia. Najciekawszy

repertuar zawdzięczamy bowiem trzem wybitnym wykonawcom: śpiewaczkom Józefie Staszak (urodzonej w roku 1869 w miejscowości Lis na południe od Kalisza), Józefie Nawrockiej (urodzonej w roku 1875 i zamieszkałej w Woli Droszewskiej) oraz skrzypkowi i wokaliście – Józefowi Przybyłowi z Bałdonia, którego data urodzenia przypadała na rok 1878. Przekazali oni wiele melodii rzadko wykonywanych, niekiedy o cechach archaicznych (można tu wymienić na przykład zmienne intonowanie niektórych stopni skali czy stosowanie skal modalnych) i niemal później nie wykorzystywanych. Z ich bogatego repertuaru wybranych zostało w sumie ponad dwadzieścia utworów, co stanowi jedną trzecią wszystkich prezentowanych nagrań. Wyjątkową osobowość zwłaszcza Józefy Staszak podkreślali już badacze terenowi, którzy zwracali uwagę na jej dobrą pamięć i dokładność w opisywaniu ludowych obrzędów, a także na szczególnie cenny repertuar przekazany przez nią, oparty o archaiczne skale (uwagi te można przeczytać w opisach wykonawców publikowanych w „Literaturze Ludowej”, a cytowanych również w materiałach do niniejszej płyty).

Zamierzeniem autorów opracowujących drugą część wydawnictwa było skomponowanie całości spójnej, ale równocześnie takiej, która mogłaby stanowić dopełnienie i uzupełnienie funkcjonujących już nagrań. Procedura wyboru reprezentatywnego materiału polegała więc głównie na eliminacji pieśni znanych i popularnych oraz wyszukiwaniu repertuaru wyjątkowego pod względem tekstowym i muzycznym, rzadko wykonywanego lub też pełniącego ciekawe funkcje. Z tego względu prawie nieobecne są pieśni obrzędowe doroczne, gdyż nie odbiegałyby one znacząco od przykładów już prezentowanych. Wyjątek stanowi pieśń *Ach mój Boże gody idą* (nr 7), która choć treściowo wpisuje się w repertuar pieśni społecznych (o służbie), ze względu na to, że pobrzmiwają w niej echa wielkopolskiego zwyczaju godzenia służby w okresie godów, może być – zgodnie z sugestią Jadwigi Sobieskiej – zaliczona do repertuaru pieśni dorocznych.

W grupie pieśni obrzędowych weselnych wyróżniają się natomiast pieśni dłuższe, które wykonywane były głównie przez najstarsze śpiewaczki. Józefa Staszak przekazała pełną wersję pięknej pieśni zmówinowej *Przyjechało trzech panów w powozie* (nr 36), znaną współcześnie w regionie Kaliskim w postaci nieco skróconej i rozpoczynającej się słowami *Mamulinku bo ja jyno sama*. Z repertuaru sędziwej wykonawczyni wybrano również pieśń o jabłoncezce (*Zaku-*

kała kukuleczka za stołem – nr 43), którą można potraktować jako dopełniający i rozbudowany wariant „jabłoneczki” prezentowany przez Michalinę Stelmąską na płycie pierwszej (*A wiernie ja Panu Bogu służyła* – nr 71). Pieśń wykonana przez Józefę Staszak zwraca uwagę rozbudowanym tekstem i bardziej urozmaiconą melodią. Wspomniana pieśń o jabłonceczce była śpiewana w kaliskim obrzędzie weselnym tuż przed oczepinami i łączyła się z dwiema pieśniami o wianku (*Wianku mój perłami sadzony, Potulnijże wianek lewandowy* – nr 46, 47), które na płycie rozbrzmiewają w wykonaniu Józefy Nawrockiej. Dzięki wspomnianym śpiewaczkom obrzęd wesela został ponadto wzbogacony o repertuar towarzyszący strojeniu *gaika* weselnego. *Gaikiem* nazywano w południowej części regionu kaliskiego gałązkę, którą drużny ubierały w słodczyce i kolorowe wstążki. Z opowieści wykonawczyń wynika, że był on strojony w komorze tuż po oczepinach i wnoszony uroczysto do izby weselnej przy akompaniamencie odpowiednich pieśni (*Nasz gajiczek z lasu idzie* – nr 49; *Niesymy tu gaik z kómory do izby* – nr 50). W przypadku *gaika* mamy do czynienia z podobną sytuacją jak z opisywanym na pierwszej płycie *podkoziółkiem* (komentarz do płyty – s. 14-15), a więc z asymilacją zwyczaju dorocznego w obrzędzie wesela. O ile jednak z *podkoziółkiem* zapustnym *podkoziółek* weselny związany jest dość luźno poprzez nazwę i charakterystyczny rekwizyt, podobieństwo *gaika* weselnego z wiosennym zwyczajem chodzenia z *gaikiem* wydaje się bardziej uderzające. Wspólna jest bowiem nie tylko nazwa zwyczaju, czy też kryjące się pod nią symboliczne drzewko, ale także znaczne fragmenty tekstu wykonywanej pieśni. Nie zaobserwowano natomiast związku w warstwie melodycznej, bowiem pod teksty *gaika* weselnego podkładano albo melodię „chmielową” (nr 49), albo niezwiązaną z obrzędem melodię parzystą (nr 50).

Podczas gdy na pierwszej płycie oprócz repertuaru obrzędowego dominowały pieśni i przyspiewki miłosne, druga część wydawnictwa jest pod tym względem bardziej urozmaicona. Znalazły się na niej bowiem, poza kilkoma balladami (nr 2, 3, 57), również bajka śpiewanka o kozie (*Stworzył Pan Bóg kozę* nr 9), pieśni rodzinne (nr 18, 22, 54, 55), społeczne (nr 4, 7, 14, 25, 32), pieśń dziadowska (nr 6) czy też szlachecka pieśń zalotna (nr 35). Teksty niektórych pieśni są znane powszechnie w wielu regionach Polski, jednak w wariantach kaliskich zyskują melodie regionalnych przyspiewek. Z utworów zamieszczonych

na płycie warto wspomnieć te, które ze względu na rozbudowaną formę epicką rzadko są uwzględniane i prezentowane w postaci dźwiękowej. Należy do nich choćby specyficzny „życiorys” Jana z Obzowa (chodzi o miejscowość Łobzów) rozpoczynający się słowami *Zrodził się Jan na Obzowie* (nr 4). Pieśń w różnych wariantach tekstowych i melodycznych została zarejestrowana na Kaszubach, na Lubelszczyźnie i w okolicach Żywca, wersja z Kaliskiego zaprezentowana przez Stanisławę Michalak jest najpełniejsza pod względem tekstowym i najciekawsza muzycznie. Nie reprezentuje przy tym repertuaru często przytaczanego, nie znajdziemy jej bowiem ani w monografiach z Kaliskiego autorstwa Jarosława Lisakowskiego, ani na płytach przygotowanych przez Annę Jabłońską-Ważny. Spośród ballad na wyróżnienie zasługuje opowieść o ptasim weselu (*Żyło się ptasstwo* – nr 2), która rozbrzmiewa na płycie w interpretacji Józefy Staszak. Listę rzadko prezentowanych utworów dopełniają humorystyczna pieśń dziadowska o typowym incipicie *Posłuchajcie panowie* (nr 6) oraz żołnierska ballada opowiadająca o poległym na wojnie mężu *Miała Kasia Jasia za mynża swojygo* (nr 57). Większość melodii pojawia się po raz pierwszy, chociaż w pojedynczych przypadkach można doszukać się analogii z pierwszą częścią wydawnictwa (na przykład wspomniana już melodia „chmielowa” czy też podobne warianty melodyczne pieśni zalotnej *Wstańże „otworzyć dziwczyno* – nr 17 i zamieszczonej w pierwszej części wydawnictwa pieśni weselnej *Idzie drużba z młodym panem* – nr 44). Przeważają melodie nieznanne w pozostałych regionach Wielkopolski, a ze wspólnych wybierane były raczej te mniej popularne.

W porównaniu z poprzednią płytą o wiele bardziej urozmaicony i bogatszy jest też zasób melodii instrumentalnych. Niniejsze wydawnictwo prezentuje aż trzy kapele: znaną już z poprzedniej płyty kapelę z Ołoboku, z Guzdka oraz z Bałdona. Podstawowy skład dla wszystkich zespołów tworzą skrzypce i dwustrunne basy kaliskie (informacje o instrumencie zostały zamieszczone na poprzedniej płycie – s. 14) wzbogacone bądź o klarnet, bądź bęben ze stalką. Oprócz popularnych oberków i owijków posłuchać można również *Tyrolinki*, *Żydka* czy też melodii rozbrzmiewających w ważnych momentach wesela: przed wyjazdem do kościoła (*Zaprzęgajcie konie* nr 38; *Wyprowadź* nr 39), po powrocie z kościoła (*Już to po ślubie* nr 58) oraz podczas oczepin (*Oczepki* nr 48). Na płycie nie brakuje także przykładów, w których melodie grane przez kapelę poprzedzane

są śpiewem (*Na Bałdoniu świat niemiły* – nr 20, *Zaprzęgajcie konie* – nr 38), co ilustruje tak typowy dla Wielkopolski (w tym i Kaliskiego) ścisły związek repertuaru wokalnego i instrumentalnego.

Ponieważ w przygotowywaniu płyty bardzo ważne były dla nas wskazówki pozostawione przez Jarosława Lisakowskiego, zdecydowaliśmy też i jemu oddać głos, przytaczając fragment wywiadu o basach kaliskich (*Wywiad* nr 59). Mając na względzie zainteresowanie i konkretne zastosowanie płyty (w ubiegłym roku odbył się pierwszy festiwal, na którym wykonawcy mieli prezentować między innymi utwory ze zbiorów Lisakowskiego), chcieliśmy, aby do współczesnego odbiorcy przemówił nie tylko materiał, ale i sam badacz tak zasłużony dla regionu.

Charakterystyka wybranych wykonawców:

Anna Bukwa [ścieżka nr 11 na płycie, zob. też: *Melodie stamtąd* cz. 1 numery: 16, 18, 31, 33, 36, 52] z d. Bogacz, ur. w 1902 r. w Pruszkowie koło Kalisza, zm. w 1985 w pobliskich Dębniakach, gdzie mieszkała. Uczyła się śpiewać od matki, znanej w regionie śpiewaczki Eleonory Bogacz (z d. Piłacińskiej), od której przejęła bogaty repertuar pieśniowy. Śpiewał także jej brat, Franciszek Bogacz. Wszystkich muzycznych członków rodziny Bogaczów nagrywała ekipa dra Jarosława Lisakowskiego w 1959 r. w Pruszkowie i w Dębniakach.

Józefa Staszak¹ [numery: 2, 3, 32, 34-36, 43, 49, 54-55, 57, fot. s. 23] ur. w 1869 r. we wsi Lis pow. Kalisz i tu wychowana, zm. w 1960 r. Pieśni jej nagrywano dwukrotnie w 1959 r. Pochodziła z biednej, bezrolnej rodziny. Przez 14 lat wyjeżdżała sezonowo „za chlebem” do Niemiec. Sędziwa, 90-letnia staruszka odznaczała się wyjątkowo dobrą pamięcią. Podała dużo informacji o ludowych zwyczajach i obrzędach jak też i o swojej młodości. O sobie opowiadała w ten sposób: „Szkół piyrwy nie było tak, a ci, którzy zymi nie mieli, to nie ucyli dzieci w szkole. Nie chcieli je uczyć, wygoniali. Wyinc jo dzisiaj nie wyglundum, że jo pisać nie potrafię, a nie potrafię. Co moi nauki było, w jednym roku 6 tygodni, w drugim 2 miesiunce. Naucałam się troche tam b, c wiyncy nic. Dopiyro zaś tak cytałam, cytałam, dali sama się wkładałam do tego i cytać mogłam dobrze. A pisać to mie nie ucyli. A co ci po pisanu – mówiła matka – ta pisarzowym nie bydziesz”. Staszakowa umiała dokładnie opowiedzieć o wszystkim, co działo się we wsi, a więc o kołędnicach chodzących z szopką, o fernalach, którzy chodzili z powin-szowaniami na nowy rok i „hukali batami”, o zabawie zapustnej, podkoziółku, przebierańcach, o wywożeniu „młodożyncowych” w Popielec, o „wybijaniu półpostu” i zakopywaniu żuru w Wielki Piątek, o chodzeniu z kogutkiem na Wielkanoc czy z gaikiem na wiosnę. Pamiętała też dokładnie przemowy weselne.

1 Na podstawie opisów sylwetek wykonawców ludowych zamieszczonych w numerze 1-2/1964 „Literatury Ludowej”, s. 105-106.

Szczególnie cenne były jej pieśni oparte na archaicznych skalach muzycznych. Po raz pierwszy zapisaliśmy tu pieśń „O żal się Boże panieństwa mego...”. Przy nagrywaniu pieśni współuczestniczyły córki Staszakowej: Zofia ur. w 1915 r. i Pelagia ur. w 1911 r.

Józef Schmidt [numery: 5, 10; zob. też: *Melodie stamtąd* cz. 1 numery: 2, 24, 51, 61; w archiwalnych protokołach jego nazwisko zapisywano również jako: Szmyt] ur. w 1902 r., zm. w 1982 r. Skrzypek i twórca kapeli z Ołoboku. Z zawodu był murarzem. W rodzinie Józefa wszyscy muzykowali. Do 1936 r. muzyk mieszkał wraz z rodziną w pobliskiej Rososzycy. Ojciec Józefa, Franciszek, zbudował basy, na których grano później w kapeli z Ołoboku. Józef Schmidt do grania w kapeli zwerbował m.in. Edmunda Ciupkę (1925-2014), klawecistę z Wielowsi. Według wspomnień córki Józefa Schmidta, w kapeli z Ołoboku grali różni muzycy, a sam zespół powstał i działał na długo przed 1959 r., kiedy to J. Lisakowski utrwalił w nagraniach muzykę kapeli z Ołoboku. Jak podkreśliła córka Schmidta, każdy z muzyków kapeli miał swoje ulubione ozdobniki, improwizowane szczególnie na zakończenie melodii. Grane przez kapelę utwory były znane i wykonywane w całej okolicy. W 1960 r. powstał – przy wsparciu J. Lisakowskiego – Zespół „Ołobok”, który zapoczątkował sceniczne prezentacje miejscowych tradycji muzycznych, m.in. wesele ołobockie. Córka Józefa Schmidta, Helena Saranek, pierwsza odtwórczyni panny młodej w tym inscenizowanym weselu, kierowała zespołem przez ponad 50 lat jego działalności.

Melodies from thence

Archival recordings of songs and melodies of Kalisz region from the Phonographic Collection of the Institute of Art of the Polish Academy of Sciences Part 2 (second half of 1959)

Hereby we are handing over to the Readers and Listeners the second part of a source album edition presenting the oldest preserved phonographic registrations of musical folk practice of Kalisz region. The first album entitled *Melodie stamtąd* (*Melodies from thence*), published in 2015 comprised of archival recordings registered in this sub-region of Wielkopolska (Greater Poland) between 1947 and the first half of 1959. Due to the significant amount, as well as substantive documental value of the sound archives collected in the second half of 1959 we decided to dedicate a separate album to them – the second part of *Melodie stamtąd* (*Melodies from thence*).

13

In the first edition we published a comprehensive text by Dr. Arleta Nawrocka-Wysocka concerning the region of Kalisz as the region of musical borderline. In the mention text the researcher undertook an analysis and characteristics of presented material both, in the context of Kalisz region affiliation to cultural enclave of Wielkopolska (Greater Poland), as well as the range of its peculiar distinctiveness – as the music region of the borderland of Kujawy and Sieradz regions. The recipient's attention was also drawn to the characteristics of the region's instrumental music, and the album presents recordings of violin soloists as well as the ensemble consisting of the violin, clarinet and local kind of two-string bass (*basy kaliskie*). On the first album there were 82 pieces presented, including ritual and popular songs, couplets and dance instrumental tunes. Repertoire presented on this album – the second part of the edition – tops up the musical picture of the region, but still requires supplementation and the enhancement of ethnomusicological commentary. This is why we also present here the second part of Dr. Nawrocka-Wysocka's essay on the music of Kalisz

region.

14

In the commentary to the first part of the edition there was also included a brief history of phonographic documentation made in the area of Kalisz region. Among the pieces presented on the album *Melodie stamtąd (Melodies from over there)* part 1 there were published the very first sound documents recorded in Kalisz region in 1947. The second archival set from which Kalisz registrations come from (made in 1951) are recordings taken within the framework of national Musical Folklore Collecting Campaign. However, it is only the documenting activity, carried out since 1956 by already mentioned Jarosław Lisakowski, that brought about truly substantial and extremely precious resource of recordings – though made in amateurish way and in difficult conditions, but something that cannot be overestimated in terms of substantive scope. Collecting work of Lisakowski carried out in 1956 and in the first half of 1959 formed the basis for choosing the material for the first part of *Melodie stamtąd (Melodies from thence)*. Recorded at that time performers were in a high degree representatives of the generation born in the second half of 19th century. A strong representation of an elderly generation performers is also exceptional for the album. Those are the people who imparted archaic and rarely performed melodies. The generation is represented by singers: Józefa Staszak, born in 1869 in the village of Lis, south to Kalisz; Józefa Nawrocka, born in 1875, resident of Wola Droszewska; and a violin player as well as a singer – Józef Przybył from Bałdoń, born in 1878. Thanks to these outstanding informers the wedding rite was enriched mainly with longer songs, interesting in terms of their lyrics and melodies layer. Józefa Staszak imparted a beautiful matchmaking song, entitled *Przyjechało trzech panów w powozie (Three squires came in the carriage)*, as well as the song about an apple tree which begins with these words – *Zakukała kukułeczka za stołem (A cuckoo cuckooed behind the table)*. To Józefa Nawrocka we owe two songs about the wreath that are sung just before the capping ceremony – *Wianku mój perłami sadzony (Oh, my wreath studded with pearls)*, *Potulnijże wianek lewandowy (Let's roll the lavender wreath)*. Both performers were also telling about an exceptional, registered only in the south of Kalisz habit of robing the wedding copse (*gaik*) that was accompanied by an original song repertoire.

While the first album, apart from the ritual repertoire, was dominated by songs

and wedding couplets, this one is more varied. It is because, apart from several ballads, it also presents a sung fairy tale about a goat (*Stworzył Pan Bóg koze – And God created a goat*) as well as family, social and popular songs. The lyrics of these songs are very often well known in other parts of Poland, yet the Kalisz variants benefit regional couplets. Compared to the previous album the repertory of instrumental melodies is also much more diverse, forming almost one third of the collection. Dances such as *oberek* and *owijok*, but also wedding melodies are performed by three ensembles: the already well known from the previous album ensemble from Ołobok, an ensemble from Guzdek and an ensemble from Baldoń. The basic set for all of them is made of the violin and the local kind of two-string bass (the information about the instrument was presented on the first album), enriched with either the clarinet or the drum with a triangle (*stalka*). The music material is topped up with wedding speeches and excerpts from interviews about the habit of wedding copse robing and local kind of two-string bass. In the latter we can hear words spoken by Jarosław Lisakowski – the collector and field researcher whom the region owes a lot.

We hope that both parts of *Melodie stamtąd (Melodies from thence)* will provide the recipient with comprehensive and representative resources of sound archives, valuable both, for musicological research, as well as amateurish activity. It is also possible that the recordings will become an inspiration for creative artistic activities.

Translated by Klaudia Dulińska

Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże – skrzypce; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz

1. Oberek – a dance tune [01:07]

Józefa Staszak ur. w 1869 r. Lis pow. Kalisz, zam. tamże, zm. 1960 (1961) r. – śpiew; nagr. 1959 r. Lis

2. Żyniły się ptastwo, miała ptaszunt wiele (PK² nr 211) – a ballad [02:04]

3. Nadobno Kasińka "oknym wygłodała (PK nr 208) – a ballad [03:39]

Stanisława Michalak ur. w 1892 r. Zadowice pow. Kalisz, zam. tamże – śpiew; nagr. 1959 r. Zadowice

4. Zrodził się Jan na Obzowie – a social song [02:36]

Józef Schmidt (w zapisie J. Lisakowskiego: **Szmyt**) ur. w 1902 r. Ołobok pow. Ostrów Wielkopolski, zam. tamże – skrzypce, **Władysław Banasiak** ur. w 1903 r. Sławin pow. Ostrów Wielkopolski, zam. Ołobok – basy; nagr. 1959 r. Ołobok.

5. Tyrolinka – a dance tune [01:23]

² PK – J. Lisakowski: *Pieśni kaliskie*. Kraków 1971: PWM.

Józefa Płotek ur. w 1903 r. Kakawa-Kolonia pow. Kalisz, zam. Godziesze Małe pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Godziesze Małe

6. Posłuchajcie panowie, kto nie wiy niech się dowie – a beggar's song [01:33]

Franciszka Dolatka ur. w 1875 r. Kościelna Wieś pow. Kalisz, zam. tamże, zm. 1963 r. – śpiew; nagr. 1959 r. Kościelna Wieś

7. Ach, mój Boże, g^uody jidom (PK nr 258) – a social song [02:50]

Józefa Płotek ur. w 1903 r. Kakawa-Kolonia pow. Kalisz, zam. Godziesze Małe pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Godziesze Małe

8. Uśnijże mi, moje dziycie, jak mi uśniesz "odyjde cie (PK nr 186) – a lullaby [00:36]

Antonina Porada ur. w 1893 r. Rychnów pow. Kalisz, zam. Zagorzyn pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Zagorzyn

9. Stworzył Pan Bóg koze – a sung story-tail [01:22]

Józef Schmidt ur. w 1902 r. Ołobok, zam. tamże – skrzypce, **Edmund Ciupek** ur. w 1925 r. Wielowieś pow. Ostrów Wielkopolski, zam. tamże – klarnet Es, **Władysław Banasiak** ur. w 1903 r. Sławin, zam. Ołobok pow. Ostrów Wielkopolski – basy; nagr. 1959 r. Ołobok

10. Chłopacy, chłopacy, z Westfalii jedziecie – a dance tune [01:20]

Anna Bukwa ur. w 1902 r. Pruszków pow. Kalisz, zam. Dębniałki pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Dębniałki

11. "Oj, jedzie, jedzie Józinek młody (PK nr 23) – a courtship and love song [00:45]

Nieznana wykonawczyni; nagr. 1959 r. Ołobok

12. Po "ołobockim polu chodzi biała łabyrdź – a courtship and love song [01:14]

Stanisław Porada ur. w 1904 r. Biała pow. Kalisz, zam. Zagorzyn pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Zagorzyn

13. A żeby jo była wiedziała (PLzP³ nr 19) – a courtship and love song [00:48]

Stanisława Popiołek ur. w 1906 r. Kościelna Wieś pow. Kalisz, zam. Dębniałki pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Dębniałki

14. "O a z niedzieli na świnyto (PK nr 295) – a social song [00:41]

Stanisława Popiołek ur. w 1906 r. Kościelna Wieś, zam. Dębniałki – śpiew; nagr. 1959 r. Dębniałki

15. Co byś wolała, dziewczyno (PK nr 237) – a social song [00:22]

16. "O powiedziały zagorzunki (PK nr 113) – a courtship couplet [00:29]

Antoni Cieślak ur. w 1886 r. Dębniałki pow. Kalisz, zam. tamże, zm. 1963 – śpiew; nagr. 1959 r. Dębniałki

17. Wstańże "otworzyć, dziewczyno – a courtship and love song [00:56]

Stanisława Popiołek ur. w 1906 r. Kościelna Wieś pow. Kalisz, zam. Dęb-

3 PLzP – J. Lisakowski: *Pieśni Ludowe znad Prosy*. Kalisz 1983; Federacja Towarzystw Kulturalnych Ziemi Kaliskiej.

niałki pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r.
Dębniałki

18. A czymżeś mie, synku pyńku (PK nr 393) – a family song [00:39]

Józefa Płotek ur. w 1903 r. Kakawa-Kolonia pow. Kalisz, zam. Godziesze Małe pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Godziesze Małe

19. A świeci miesionc bez wysoki płot (PLzP nr 57) – a courtship and love song [00:40]

18 **Józef Przybył** ur. w 1878 r. Wolica pow. Kalisz, zam. Bałdoń pow. Kalisz, zm. 1960 r. – śpiew, skrzypce, **Józef Płotek** (zięć) ur. w 1907 r., zam. Bałdoń – basy, **Weronika Tułacz** (wnuczka) ur. w 1935 r., zam. Bałdoń – bębenek; nagr. 1959 r. Bałdoń

20. Na Bałdóniu świat niemiły (PK nr 212) – a social couplet and an instrumental tune [01:29]

Józefa Nawrocka ur. w 1874 r. Biała pow. Kalisz, zam. Wola Droszewska pow. Kalisz, zm. 1966 r. – śpiew; nagr. 1959 r. Wola Droszewska

21. Wyjechałem z podwóreczka (PLzP nr 53) – a courtship and love song [00:49]

Józefa Płotek ur. w 1903 r. Kakawa-Kolonia pow. Kalisz, zam. Godziesze Małe pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Godziesze

22. Jest tam trawka w ogródeczku, puść konika kochaneczku (PK nr 154) – a family song [00:47]

23. W ogródeczku na tróweczku – a courtship and love song [00:39]

Józef Przybył ur. w 1878 r. Wolica pow. Kalisz, zam. Bałdoń pow. Kalisz – skrzypce, **Józef Płotek** (zięć) ur. w 1907 r., zam. Bałdoń – basy, **Weronika Tułacz** (wnuczka) ur. w 1935 r., zam. Bałdoń – bębenek; nagr. 1959 r. Bałdoń

24. Owijok – a dance tune [00:45]

Maria Kaczmarek, ur. w 1896 r. Kościelna Wieś pow. Kalisz, zam. tamże – śpiew; nagr. 1959 r. Kościelna Wieś

25. Chociaż ty masz dwa domy (PLzP nr 174) – a social song [00:48]

26. Siwa gunska, siwa po jeziorze pływa (PLzP nr 31) – a courtship and love song [00:57]

Józefa Płotek ur. w 1903 r. Kakawa-Kolonia pow. Kalisz, zam. Godziesze Małe pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Godziesze Małe pow. Kalisz

27. Z tamty strony tego mego brata – a courtship and love song [01:03]

Rozalia Łysek ur. w 1878 r. Kościelna Wieś pow. Kalisz, zam. tamże. zm. 1967 r. – śpiew; nagr. 1959 r. Kościelna Wieś

28. Nie daj mi, Boże, tak^uowych myśli (PK nr 30) – a courtship and love song [02:31]

Antoni Cieślak ur. w 1886 r. Dębniaki pow. Kalisz, zam. tamże. zm. 1963 – śpiew; nagr. 1959 r. Dębniaki

29. Nie było to ch^uodzić, nie było to ch^uodzić przez las do k^uościola (PK nr 53) – a love song about losing a maiden cap (virginity) [02:12]

Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże – skrzypce, **Idzi Siewieja** ur. w 1880 r. Iwanowice, zam. Guzdek – basy, **Stanisław Rybak** (syn) ur. w 1942 r. – bębenek ze stalką; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz

30. Oberek – a dance tune [01:07]

31. Oberek – a dance tune [01:25]

Józefa Staszak ur. w 1869 r. Lis pow. Kalisz, zam. tamże, zm. 1960 (1961) r. – śpiew; nagr. 1959 r. Lis

32. W moim ^uogródeczku – a social song [01:20]

Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże – skrzypce, **Idzi Siewieja** ur. w 1880 r. Iwanowice, zam. Guzdek – basy, **Stanisław Rybak** (syn) ur. w 1942 r. – bębenek ze stalką; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz

33. Oberek – a dance tune [00:39]

Józefa Staszak ur. w 1869 r. Lis pow. Kalisz, zam. tamże, zm. 1960 (1961) r. – śpiew; nagr. 1959 r. Lis

34. A wy, mamusiu, przykożcie wy mu (PK nr 15) – a courtship and love song [02:01]

35. Niech byndzie Jezus Chrystus p^o-chwalóny (PLzP nr 89) – a courtship and love song [01:23]

36. Przyjechało sześć panów w powozie (PLzP nr 238) – a wedding song [02:02]

Józef Przybył ur. w 1878 r. Wolica pow. Kalisz, zam. Bałdoń pow. Kalisz, zm. 1960 r. – recytacja; nagr. 1959 r. Bałdoń

37. Przekładamy nogi bez wase progi (PLzP nr 240) – a wedding oration [00:54]

Józef Przybył ur. w 1878 r. Wolica pow. Kalisz, zam. Bałdoń pow. Kalisz, zm. 1960 r. – śpiew, skrzypce, **Józef Płotek** (zięć) ur. w 1907 r., zam. Bałdoń – basy, **Weronika Tułacz** (wnuczka) ur. w 1935 r., zam. Bałdoń – bębnek; nagr. 1959 r. Bałdoń

38. Zapręgajcie konie – a wedding song and an instrumental march [01:15]

Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże – skrzypce, **Idzi Siewieja** ur. w 1880 r. Iwanowice, zam. Guzdek – basy, **Stanisław Rybak** (syn) ur. w 1942 r. – bębnek ze stalką; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz

39. *Wyprowad* – an instrumental version of a wedding song [00:41]

Józefa Płotek ur. w 1903 r. Kakawa-Kolonia pow. Kalisz, zam. Godziesze

Małe pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Godziesze Małe pow. Kalisz

40. Już się ubrała – a wedding song [01:00]

Maria Kaczmarek, ur. w 1896 r. Kościelna Wieś pow. Kalisz, zam. tamże – śpiew; nagr. 1959 r. Kościelna Wieś

41. Leciał ptaszek lasem – a wedding song [02:00]

Józefa Nawrocka ur. w 1874 r. Biała pow. Kalisz, zam. Wola Droszewska pow. Kalisz; nagr. 1959 r. Wola Droszewska

42. Już to po ślubie – a wedding song (PLzP nr 281) [01:37]

Józefa Staszak ur. w 1869 r. Lis pow. Kalisz, zam. tamże, zm. 1960 (1961) – śpiew; nagr. 1959 r. Lis

43. Zakukała kukułeczka za b"orym (PK nr 477) – a wedding song [01:48]

Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże – skrzypce, **Idzi Siewieja** ur. w 1880 r. Iwanowice, zam. Guzdek – basy, **Stanisław Rybak** (syn) ur. w 1942 r. – bębnek

ze stalką; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz

44. Oberek – a dance tune [00:41]

45. Żydek – a dance tune [01:07]

Józefa Nawrocka ur. w 1874 r. Biała pow. Kalisz, zam. Wola Droszewska pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Wola Droszewska

46. Wianku mój, wianku mój, perłami sadzony (PLzP nr 329) – a song about a maiden cap [01:39]

47. Potulnijże wianek lewandowy (PLzP nr 330) – a song about a maiden cap [02:20]

Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże – skrzypce, **Idzi Siewieja** ur. w 1880 r. Iwanowice, zam. Guzdek – basy, **Stanisław Rybak** (syn) ur. w 1942 r. – bębenek ze stalką; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz

48. *Oczepki* – a capping tune [00:38]

Józefa Staszak ur. w 1869 r. Lis pow. Kalisz, zam. tamże, zm. 1960 (1961) – śpiew; nagr. 1959 r. Lis

49. Nasz gajiczek z lasu idzie (PLzP nr 337) – a wedding song sung during adorning the wedding copse – *gaik* [00:34]

Józefa Nawrocka ur. w 1874 Biała pow. Kalisz, zam. Wola Droszewska pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Wola Droszewska – wywiad i przemowa

50. Niesymy tu *gaik* – a wedding song sung during adorning the wedding copse – *gaik* (PLzP nr 336) [01:28]

Maria Kaczmarek, ur. w 1896 r. Kościelna Wieś, zam. tamże – śpiew; nagr. 1959 r. Kościelna Wieś

51. Wesele to tu, a to tu – a wedding song [00:44]

Józef Przybył ur. w 1878 r. Wolica pow. Kalisz, zam. Bałdoń pow. Kalisz – śpiew, skrzypce, **Józef Płotek** (zięć) ur. w 1907 r., zam. Bałdoń – basy, **Weronika Tułacz** (wnuczka) ur. w 1935 r., zam. Bałdoń – bębenek; nagr. 1959 r. Bałdoń

52. Już to po ślubie, po ślubie – a wedding tune [00:39]

Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże – skrzypce,

Idzi Siewieja ur. w 1880 r. Iwanowice, zam. Guzdek – basy, **Stanisław Rybak** (syn) ur. w 1942 r. – bębenek ze stalką; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz

53. Oberek – a dance tune [01:30]

Józefa Staszak ur. w 1869 r. Lis pow. Kalisz, zam. tamże, zm. 1960 (1961) r. – śpiew; nagr. 1959 r. Lis

54. Nie krukaj, gołumbku (PK nr 169) – a family song [01:29]

55. Poszła żona na skargę na mynża swojego (PK nr 394) – a family song [02:32]

Józefa Płotek ur. w 1903 r. Kakawa-Kolonia pow. Kalisz, zam. Godziesze Małe pow. Kalisz – śpiew; nagr. 1959 r. Godziesze Małe

56. Tańczył Kuba i jego luba – a humorous-dance song [00:30]

Józefa Staszak ur. w 1869 r. Lis pow. Kalisz, zam. tamże, zm. 1960 (1961) r. – śpiew; nagr. 1959 r. Lis

57. Miała Kasia Jasia za mynża swojego – a soldier's ballad [02:00]

Antoni Banach ur. w 1894 r., zm. w 1967 r. – skrzypce, **Idzi Siewieja** ur. w 1880 r. Iwanowice, zam. Guzdek – basy, **Stanisław Rybak** ur. w 1942 r. – bębenek ze stalką; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz

58. Oberek – a dance tune [01:07]

Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże, **Idzi Siewieja** ur. w 1880 r. Iwanowice, zam. Guzdek; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz (prowadzący wywiad: Jarosław Lisakowski)

59. Wywiad o instrumentach muzycznych – an interview about traditional musical instruments [01:11]

Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże – skrzypce; nagr. 1959 r. Guzdek pow. Kalisz

60. Oberek starodawny – a dance tune [01:05]

Józefa Staszak ur. w 1869 r., zam. Lis pow. Kalisz, zm. 1960 r.
[numery ścieżek na płycie: 2, 3, 32, 34-36, 43, 49, 54-55, 57]

Kapela z Ołoboku; od prawej: **Józef Schmidt** ur. w 1902 r. – skrzypce,
Edmund Ciupek ur. w 1925 r., zam. Wielowieś – klarnet Es,
Władysław Banasiak ur. w 1903 r. Sławin, zam. Ołobok
pow. Ostrów Wielkopolski – basy dwustrunne [5, 10]

Franciszka Dolatka ur. w 1875 r. Kościelna Wieś pow. Kalisz, zam. tamże [7]

Kapela z Bałdonia; od lewej: **Józef Przybył** ur. w 1878 r. Wolica pow. Kalisz, zam. Bałdoń – skrzypce, **Józef Płotek** (zięć) ur. w 1907 r., zam. Bałdoń – basy dwustrunne, **Weronika Tułacz** (wnuczka) ur. w 1935 r., zam. Bałdoń – bębnek [20, 24, 38, 52]

Idzi Siewieja ur. w 1880 r.
[30-31, 33, 39, 44, 48, 53, 58-59]

Antoni Banach ur. w 1894 r. (prawd. w Guzdku, pow. Kalisz, zam. w Pośredniku, pow. Kalisz), zm. w 1967 r. [58]

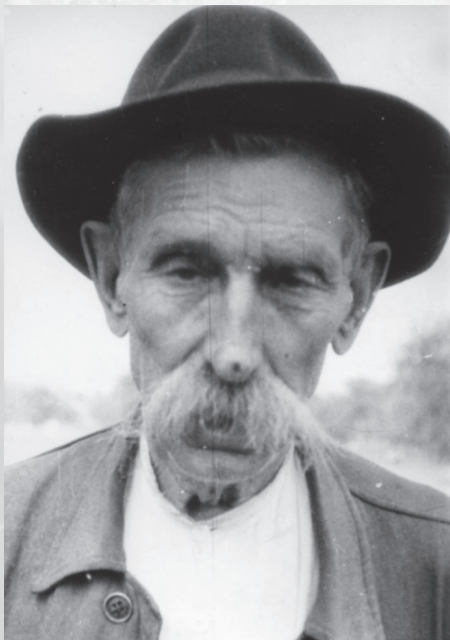
Stanisław Rybak ur. w 1896 r. Guzdek pow. Kalisz, zam. tamże – skrzypce,
Idzi Siewieja ur. w 1880 r. Iwanowice, zam. Guzdek – basy, **Stanisław Rybak** (syn)
ur. w 1942 r. – bębenek ze stalką
[1, 30-31, 33, 39, 44-45, 48, 53, 58-60]

Stanisław Rybak (bębnista w kapeli ojca – Stanisława Rybaka) ur. w 1942 r.,
zam. prawdopodobnie w Guzdku
[30-31, 33, 39, 44-45, 48, 53, 58, 60]

Stanisława Michalak ur. w 1892 r., zam. Zadowice pow. Kalisz (na zdjęciu z mężem)
[4]

Józef Przybył ur. w 1878 r. Wolica pow. Kalisz, zam. Bałdoń
[20, 24, 37-38, 52]

Józef Przybył ur. w 1878 r. Wolica pow. Kalisz, zam. Bałdoń
[20, 24, 37-38, 52]

Józef Przybył ur. w 1878 r. Wolica pow. Kalisz, zam. Bałdoń
i **Weronika Tułacz** (wnuczka) ur. w 1935 r., zam. Bałdoń
[20, 24, 37-38, 52]

Weronika Tułacz ur. w 1935 r., zam. Bałdoń
[20, 24, 38, 52]

